

Explanatio sancti Thome

Illud Mar. vlt. Sermonem cōfirmante sequētibus sig-
nū. Doctrina autē ordinatur ad gabernationem populi
sicut ad fines Ichn illud Iere. 3. Dabo vobis pastores se-
cundū cor meum et pascet vos in scientia et doctrina. Et
ideo primus gradus inter ecclesiastica ministeria est apo-
stolorū. quibus specialiter cōpetit ecclesie regimen. Et prop-
ter hoc dicit. Et deus posuit id est ordinate collocauit. In
ecclesia quosdā scz in determinatis ministeriis scdm illū
Job. 15. Posui vos ut eatis. Primus qđem apostolos. q
rum regimini cōmisi ecclesiaz scdm illud Luc. 22. Ego
dispono vobis sicut dispositus mibi pater me⁹ regnū. An-
de et apōc. 21. Sug diodecim fundamēta ciuitatis dei-
citur duodecim apostolorū nomīa. Propter qđ et ipsi inter
ceteros fidèles p̄matum in spiritualib⁹ gratiis obtinuerū
scdm illud Bo. 8. Nos ipsi primitias spirit⁹ habētes. Et
quis ad apostolos p̄cipue pertineat doctrine officiū q
bus dicunt est. Mat. vlt. Tentes docete omnes gentes;
tamē alij in communione hui⁹ officiū assūmūtur. quoq⁹ qui
dam p seipso revelationes a deo accipiunt qui dicuntur
pphete. qđam vero de hijs que sunt alijs revelata popu-
lum instruit. qui dicunt doctores. Unde subdit. 2. p̄
phetas qui etiā in novo testamēto fuerūt. Quod em̄ dicit
ur Mat. 11. Ler et pphete vsc⁹ ad Iohāne, intelligitur
de pphetis q futurū xp̄i aduentus p̄nūcauerunt. Ter-
tio doctores. vnde in Act. 13. dicit. Erant in ecclēsia que
erat antiochie pphete et doctores. Similiter etiā et grā-
tia miraculorū fuit alijs cōmunicata que p̄mituit a xp̄o da-
ta fuit apostolis. Unde subdit. Deinde virtutes qui scili-
cerūt miracula faciūt circa ipsa elemēta mundi. gal. 3. Ope-
ratur virtutes in nobis. Quātum autē ad miracula que fi-
unt in corporib⁹ humanis subdit. Deinde gratias cura-
tionum scdm illud Luc. 9. Ut languores curarēt. De-
inde cōdicit. Op̄itulationes tc. ponit minores sive secūs
darias administrationes quaz quedā ordinant ad regi-
men ecclēsiae qd ad apostolat⁹ dignitatē pertinere dixim⁹
quedā vero ad doctrinā. Ad regimen ecclēsiae p̄mit in
generali quidē op̄itulationes id est illi qui opez ferūt ma-
toribus plati in vsl regimine. sicut archidiaconi ep̄is. fm
illud phil. 4. Adiuua illas que meū laborauerūt in euā
geliū cum elemēte et ceteris adiutoribus meis. In spāli
autē ponit gubernationes sicut sunt prochiales. sacerdos-
tes qbus committit gubernatio aliquaz p̄icularium ple-
biū. puer. 11. Abi nō est gubernator corruet populus.
Ad doctrinā autē pertinet secundario quod subdit. Ling-
varum genera q̄tū ad illos qui variis linguis loquun-
tur magna. vt dicit Act. 2. Me scz ppter varietatē id
omatum euāgelica doctrina impedit. Quātus vero ad
āmōendum impedimentū doctrine qd posset p̄uenire
ex obscuritate sermonū subdit. Interpretationes sermonū
infra. 14. Qui loquit̄ lin̄ gua ore vi interptetur. De-
cūm dicit. Nūquid om̄is apostoli tc. manifestat distinc-
tionem p̄dictarū ministratiū dicens. Nūquid om̄es
in ecclēsia sunt apostoli quasi pat. No. Nūquid offis p
phete tc. Ex quo patet diversitas harū administrationū
Ecc. 33. In multitudine discipline dñi separauit eos. Et
37. No om̄is om̄ibus expedit. Et dicit. Emulamini autē tc. ordinat eoū affectum circa p̄dicta spiri-
alia dona dicens. Cum multa sunt dona sp̄issanci vt. 5.
dictum est. Emulamini id est desiderate carismata melio-
ra id est gratas potiores vt scz magis desideratis ea que
sunt meliora. puta prophetā q̄ donum lingua p̄ ut infra
13. dicentur. 2. ad theb. vlt. Omnia p̄bat. quod bonū est
tenere. Et ne in p̄missis donis eoz affect⁹ quiesceret sub-
dit. Et adhuc excellentiorem viam demōstro scz caritatē
qua directius in eum itur. p̄. Ciam mādatoz tuoz cu-
curi. Isa. 30. Hec est via ambulare in ea.

Incipit capitulum decimūtertium.
I linguis hominū loquar et ange-
lorū caritatem autē nō habeaz
factus sum velut es sonans aut cī-
balum tinniens. Et si habuero p
phetiam et nouerim mysteria omnia et omnē
scientiam. et si habuero omnē fidez ita ut mo-
tes transferam: caritatem autē non habuero
nihil sum. Et si distribuero in cibos paupe-
rum omnes facultates meas: et si tradidero
corpus meum ita ut ardeam: caritatem autē
nō habuero: nihil mihi prodest.

Aplus supra gratiaz gratis dataz distinctionē assigna-
nit et ministratiū in quib⁹ mēbia ecclēsiae distinguunt
hic agit de caritate que inseparabiliter concomitat̄ gratiaz
gratum facientē. Et q̄ p̄misserat eis se demonstraturum
viam excellentiō. ostendit preeminentiā caritatis ad ce-
tera gratuita dona. Et p̄mo q̄tum ad necessitatē q̄ scili-
cerū sine caritate alia dona gratuita nō sufficiunt. Sedo q̄
tum ad utilitatē q̄ scz p̄ caritatē om̄ia mala vītātū et om̄ia
bona agunt ibi. Caritas patiens est tc. Tertio q̄tuz
ad permanentiē ibi. Caritas nunq̄ excidit tc. Om̄ia au-
tem dona gratuita redūcere videat apostol⁹ ad tria. Nā p̄
mo ostendit q̄ donuz lingua p̄ quod p̄tinet ad loquitionē
sine caritate nō valz. Scdo q̄ etiā nō valēt ea q̄ p̄tinet ad
agnitionē ibi. Et si habuero pphetiam tc. Tertio ostendit
idē de his q̄ p̄tinet ad operationē ibi. Et si distribuero
cibos paup̄ erū tc. Erat autē apud coīnthis muliū de-
siderabile donuz lingua p̄. et infra. 14. p̄atebit. et idē ab
eo incipit dicit. Promisi me dēmōstratiū excellētios
rem viā et hoc p̄mo patet in vno lingua p̄ q̄ si linguis bo-
minū scz oīum loquar id est si habuero donuz gratis q̄ q̄
loqui possim linguis oīum hoīum et ad maiorem abundā-
tian subdit. Et angeloz. caritatem autē nō habeā factus
sum velut es sonans aur cimbaliū tinniens. recta cōpara-
tione vītūtū. Via em̄ p̄ caritatē vītūtū que vīvit deo q̄ est
anime vita scdm illud deutro. 30. Hęc est vita tua. Unde
et p̄. Jo. 3. dicitur. Trāslati sum⁹ de morte ad vitaz quo-
niā diliḡ frātēs. qui nō diliḡ manet in morte. Be-
te ergo cōparat loquelā caritate carentes sono rei mortue-
s eris aut cimbali. q̄ licet claruz sonuz redat nō tamē
est viuus sed mortuus. Ita etiā loquutus homis caritate
carentis. q̄tūcū sit diserta tamē habet p̄ mortua. q̄
nō proficit ad meritū vite eterne. Et autē differētia in
ter scz sonans et cimbaliū tinniens q̄ eo cū sit planū ex per-
cussionē simplicē sonum emittit. Cimbaliū autē cū sit cō-
cauum ex vna percussione sonū multiplicat. q̄ pertinet ad
tinniens. Et ergo cōparantur qui veritātē simpliciter pro-
nūciant: cimbalo vero qui veritātē multiplicat et p̄nū-
ciant multas rōnes et similitudines apponēdo. et cōclusio-
nes plurimas eliciendo: que tamē oīa sine caritate haben-
tur et mortua. Considerandū est autē qui lingua ange-
loz dīcant. Nam cū lingua sit membrū corporeū et ad
eius vīm p̄tēat donū lingua p̄ interdū lingua dīcis-
tur. vt p̄atebit infra. 14. neutrū videtur angelis cōpetere
qui mēbia nō habēt. Pot ergo dici q̄ per angelos intel-
ligitur homīes angeloz officiū habentes qui scz alijs ho-
minib⁹ diuinā annūciat fm illū Malach. 2. Labia sacer-
dotis custodiūt scientiā et legē requiri ex ore ei⁹ q̄ ange-
lus dñi ex eiū circūm est. Sub hoc ergo sensu dicit. Si lin-
guis hoīum loquar et angeloz id est nō solū minoz sed eti-
am maioz qui altos docēt. Pot etiā intelligi de ip̄is ior-

in epistolam I ad Corinthios. XIII

poreis angelis, put in. p. dicit. Qui facit angelos suos spūs. Et quis nō habeat linguā corporeā p similitudinē tamē lingua in eis dici pōt̄ vis quā manifestat alijs quod habent in mēte. Est autē sciendū q̄ in cognitione mētis angelice aliquid est de quo supiores angelis nō loquunt̄ inferiorib⁹ neq̄ ecōuerso. s. ip̄a diuina essentia quā om̄is immediate vident̄ deo se obv̄e monst̄ante fm illud. Jere. 31. Nō docebit ultra vir pximum suū t vir fratrez suū dices cognoscē dñm. Om̄is em̄ cognoscēt̄ me a minimo ad maximum eoz. Aliquid autē est in cognitione mētis angelice de quo supiores loquunt̄ inferiorib⁹ sed nō ecōuerso. Et huicmōi sunt diuine pudentie misteria, quoꝝ plura cognoscunt̄ in ip̄o deo supiores qui clariꝝ euz vident̄ q̄ i feriores. Unde lugtores de huicmōi inferioribus instruū vel illuminat̄ qd̄ loquunt̄ pōt̄ dici. Aliquid vero est in cognitione mētis angelice de quo supiores loquunt̄ inferiorib⁹ qd̄ ecōuerso. et huicmōi sunt occulta cordium, qd̄ ex libero arbitrio dependet̄ que soli deo patent̄ t hijs quorū sunt fm illud. S. 2. Que sūt homīs nemo nouit nisi spūs homīs qd̄ in ip̄o est. Que in noticia alteriꝝ deueniūt eo cuius sunt manifestante sive sit inferior sive superior. Sit autē huicmodi manifestatio duꝫ inferioris angelus supiori loquit̄ nō p illuminationē sed p quandā significacionis moduꝫ. Est em̄ in quolz angelo aliquid qd̄ naturaliter ab altero angelo cognoscit̄. Num ergo id qd̄ est naturaliter noscum pponitur vt signū eius qd̄ est ignotū. manifestatio cultum t talis manifestatio dicit locutio ad similitudinem homīn qui occulta cordi manifestat̄ alijs p voces sensibiles aut p q̄bunes aliud corporale exterius apparet̄. Unde t ea que sunt in angelis naturaliter nota in q̄tum assumentur ad manifestationē oculorum dicuntur signa vlnutz. Potestas autē manifestandi ceptuꝫ suū hoc modo metaphorice lingua nomiūatur. Deinde cū dicit. Et si habuero tc. ostendit idem de hijs qd̄ ptinent ad cognitionem. Et autē attendendū qd̄ supra pposit. 4. dona gratuita ad cognitionē ptinentia sc̄ sapientia. scientiam fidem. t pphetaiam. Incipit ergo hic a ppheta dicens. Et si habuero pphetaiam per quā diuinūt̄ occultū revelant̄ fm illud. 2. pe. p. mo. Nō em̄ volūtate humana allata est aliquādo pphetaia sed spū sancto inspirati locuri sūt sancti dei homīs. Sc̄do q̄tum ad sapientiā subdit. Et nouerim om̄ia misteria id est occulta diuinitatis qd̄ p̄tinet ad sapientiā fm illud. S. 2. Loqmur de sapientiā in misericordia absconditā. Tertio q̄tum ad scientiā dicit. Et om̄es scientiā sive humanit̄ acquisitā sicut habuerunt pbi. sive diuinit̄ infusam sicut habuerit cā apostoli. Sap. 7. Describit̄ nūbi eoz que sunt verā scientiā. Quarto q̄tum ad fidem subdit. Et si habuero oēm fidem ita vt mōtes transseram. Potest autē exponi id qd̄ dicit oēm fidem id ē om̄ium articuloꝫ sed melius est vt exponat oēm id est pfectaz fidē ppter illud qd̄ subdit. Ita vt mōtes trāsserat. Dicitur em̄ 2 Par. 17. Si habueritis fidē sicut granū sinapis dicetis moti huic trāssi hinc t trāssib⁹. Et qūis granū sinapis sit minimū q̄titate nō tamē intelligit̄ pia sed pfecta fides grano sinapis cōparatur qd̄ quāz magis aceris rāto magis eiꝫ fortitudine sentit. Obijcunt autē alij qd̄ cū multi sancti pfectaz fidez habuerint. nullus legēt̄ mōtes trāstulisse. qd̄ qdem soluiꝫ p id qd̄. S. 12. dicitur em̄. Unicūq̄ dat manifestatio spūs ad virilitatē. Illo enī modo loco t rēpose miracula p grāni spūstati sunt quo ecclēsie req̄ritur virilitas. Fecerūt autē sancti mīta mīta qd̄ translationē mōtūm pūf erat fidelib⁹ vīle. puta suscitādo mortuōf diuīdēdo mare. t alia huicmōi opa fa-

cīdo. Ethoc etiā fecissent si necessitas affuisset. Nō etiā am hoc transferri ad expulsiōē demonū de huicmōi corrigi bus qd̄ mōtes dicunt̄ ppter fugiā. Jere. 13. Unte q̄ offēdat pedes vī ad mōtes calliginosol. Ecce ego ad te mōs pestifer qd̄ corūpis vntuersaz terrā. Eltribuit autē opatio miraculoz fidei nō besitati qd̄ fides inuitat̄ opotētie per quā miracula sunt. Si in q̄ habuero oīa p̄dicta ad pfecti onem intellect⁹ p̄tinēt̄ caritatis autē nō habuero per quā pfectit̄ voluntas nihil suz. s. fm esse ḡre de quo dicit eph. 2. J̄sus sum⁹ factura creati in xpo ibu in opib⁹ bos nis. Unū t cōtra quēdam dicit. Eze. 28. Nahil fact⁹ es t nō eris impetratus. Qd̄ quide fit ppter defectū caritatis per quā homo bene vīt̄ intellectu pfecto. Sine caritate autē eius vīsus bon⁹ nō est. And̄ t supza octauo dicitur qd̄ sciētia inflat caritas autē edificat. Et autē attendendū qd̄ apostol⁹ hic loquit̄ de sapientia t scientia fm qd̄ ptinent ad dona ḡre gratis vīte qd̄ sine caritate esse possunt. Nam fm qd̄ cōputant̄ inter septē dona spūstanceti nunq̄ sine caritate h̄ntur. Unde t sap. p. mo dicit. In maluolā aīam nō intrabit̄ sapientia. Et sap. 10. dicit. Dedit illi sc̄lētiām sanctoz. De pphetaia autē t fidē manifestū est qd̄ sine caritate haberī possunt. Sed norāndū est hic qd̄ fidēs firma etiā sine caritate miracula facit. Unū Mat. 7. dicētibus Mōne in noīe tuo pphetaium⁹ t multas vītutes fecim⁹ dicetur. Nunq̄ noui vos. Spūs em̄ sanct⁹ opatur virtutes etiā per malos sicut t p eos loquit̄ vītatem. De inde cū dicit. Et si distribuero te. ondit idem in hijs qd̄ ptinent ad oīa qd̄ cōsistunt in hoc qd̄ hō faciat bona tecū il luc gal. 6. Bonū facientes nō deficit̄. t in hoc qd̄ patiēter sustineat mala. fm illud. p. Bene patientes erūt vīt annūciēt̄. Inter cetera vero bona oīa magis cōmendat̄ oīa pietatis fm illud. 1. ad thi. 4. Pietas ad oīa vīlis est. Circa qd̄ opus quattuor conditiones designat. Quārum pīma est qd̄ op̄ pīeratis nō rotū cōgregat̄ in vīnu sed diuidat̄ in plures fm illud. p. Dis̄p̄lit̄ dedi paupib⁹. Et hoc designat̄ cum dicit. Si distribuero. Sc̄do vt op̄ pīeratis fiat ad subveniēndū necessitatī nō ad seruēndū surgifuitati. fm illud. Isa. 5. 8. Frāge elūrēnti pane tuū. t hoc dīgnat̄ cū dicit. In cibos pauperū. Tertio vt op̄ pīeratis exhibeat̄ indigentib⁹ fm illud. Luc. 14. Unū fac̄is cōlūniā voca pauperes. t hoc designat̄ cū dicit. Pauperus. Quartō ad pfectiōē pīnet ut om̄ia hō bona sua in oīa pietatis expendat. fm illud. Mar. 19. Si vīs pfectus esse vīde oīa qd̄ habes. t da paupib⁹. t hoc designat̄ cū dicit. Om̄is facultates meas. Inter mala vero que qd̄ sustinet patiēter potissimū est martiriū. And̄ dicit Mat. 5. Beati qd̄ pīsecutionē patiōt̄ ppter iusticiā. Qd̄ etiā quadrupliciter cōmendat̄. Primo qd̄em qd̄ laudabili⁹ qd̄ nec necessitate imminente puta ppter defensionē fidei seipsum offerat̄ passionē qd̄ si dephenſus patiāt̄. Et ideo dicit Sc̄i tradid̄. Sicū t de xpo dicit eph. 5. Tradidit se metiōm p nobis. Sc̄do qd̄ grauior est corporis huani iactura t rex de qua tamē qd̄am cōmendat̄. Heb. 4. Bas̄pinā bonoz vīroꝫ cū gaudio sustinuit̄. Et ideo dicit. Corpus. Isa. 50. Dedi corp⁹ meū p̄cūtientib⁹. Tertio laudabilis est qd̄ alijs corpus suuꝫ exponat supplicio qd̄ corpus filij vel culicisq̄ p̄pinq̄ de quo tamē cōmendat̄ quedā mulier. sc̄di macha. 7. Supra modū videb̄ mirabilis t bonoz memoria digna que p̄tēntē septē filios sub vīniū dīci t p̄cōpīētē bono atō ferēbat. Et ideo dicit Mōu. Judib⁹. 5. Qui p̄pīla vīlētate obtulisti vīs vīcīmī p dño. Quarto red̄dīt̄ martiriū laudabilis ex ācerbitate pene de quo subdit̄. Ita vt ardeā sicut laurentiū. Ecc. 4. 8. Quālī ignis effūgēt̄ t thus ardēs in igne. Si in q̄ p̄dicta oīa tam excellētia fecero caritatem autē nō habuero. vel qd̄ simul cū p̄dictis opib⁹ adeſt vīlētus

Explanatio sancti Thome

tas peccati mortaliter vel quod sunt propter inanem gloriam nimil mihi pdest. s. Qutum ad meritum vite eternae quod solis dili gentibus deum remittit fin illud. Job. 37. Annuntiat deus ea amico suo quod possessio eius sit. Et notandum quod locutiones quod est vox aialis si sit sine caritate comparari non existentia opera autem que sunt propter finem si sunt sine caritate dicunt esse si fructuosa. Iap. 3. Vacua est spes eorum et labores sine fructu.

Lectio tertia.

Caritas patiens est. benigna est. Caritas non emulatur: non agit perperam. non inflatur. non est ambiciose. non querit que sua sunt. non irritatur. non cogitat malum. non gaudet super iniuriam. congaudet autem veritatem. Omnia suffert. omnia sperat omnia sustinet.

Postquam apostolus ostendit caritatem esse adeo necessariam quod sine ea nullum spirituale donum sufficiat ad salutem: hic ostendit eam adeo esse utilem et efficacem virtutis quam per eam cuncta opera virtutis implentur. Et primo promittit duo significativa. Secundo subiungit in specie virtutum opera. que per caritatem coalentur ibi. Caritas non emulatur secundum. Circa primum duo facit. Nam ois virtus consistit in hoc quod aliquis in operando bene se habeat in sustinendo mala vel in operando bona. Quatum ergo ad tolerantiam malorum dicitur. Caritas patiens est. id est facit patienter tolerari mala. Cum enim homo diligit aliquid propter eius amorem defacili tolerat hancumque difficultiam. Et similiter quod diligit deum propter eius amorem patienter tolerat quecumque aduersa. Unde et cant. 8. dicitur. Aque multe non poterunt extinguere caritatem. nec flumina obruerunt eam. Iac. pmo. Patientia opus est perfectum. habet. Quatum autem ad operationem bonorum subdit. Benignitas est. Benignitas autem dicitur quasi bonaigneitas ut se fuscum ignis liquefaciendo effluere facit. Ira caritas hoc efficit ut bona quod homo habet. non sibi soli retineat. sed ad alios deruit. fin illud. puer. 5. Deriuuntur fontes tuas et plateas tuas dividere. Sed quidem caritas facit. Unde pmo. Jo. 3. dicit. Qui habuerit subiam bui mudi et videtur frater suu necesse habere et clausuram viscera sua ab eo quia caritas di manet in eo. Unde et ephe. 4. dicitur. Estote in unione benigni et misericordes. Et sap. pmo. dicitur benignus est spiritus sapientie. Deinde cum dicitur. Caritas quod omnia bona efficeret ibi. Congaudet autem veritatem secundum. Valum autem efficaciter non potest homo deo facere. sed solus sibi et primo secundum illud Job. 36. Si peccaueris quid ei nocebit? Et postea subdicitur. Homini qui similiter tibi est nocebit impietas tua. Primo ergo ostendit quod per caritatem vitatur mala que sunt contra proximum. Secundo quod modo vitatur mala quibus aliquis deordinatur in seipso ibi. Non inflatur secundum. Valum autem quod est contra proximum potest esse in affectu et in effectu. In affectu autem precipue est cum per inuidiam quis dolet de bonis proximi quod directe contrariatur caritati ad quam pertinet quod homo diligit proximum sicut seipsum ut habetur Iacob. 19. Et ideo ad caritatem pertinet ut sicut homo gaudet de bonis propriis ita gaudeat de bonis proximi. Ex quo sequitur quod caritas excludat inuidiam. Et hoc est quod dicitur. Caritas non emulatur id est non inuidet quod scilicet facit cauere inuidiam. Unde et in psalmi 10. dicitur

Hoc emulari in malignis. Et proverbi. 23. Non emulatur cor tuum peccatores. Quantum ad effectus subdit. Non agit perperam. id est peruerse contra aliquem. Nullus enim iniuste agit contra illum quem diligat sicut seipsum. Isa. pmo. Quietate agere peruerse. Deinde cum dicitur. Non inflatur secundum ostendit quomodo caritas facit vitare mala quibus a liquis deordinatur in seipso. Et primo ostendit ad passiones. Secundo ostendit ad electionem ibi. Non cogitat malum. ostendit ergo primo quod caritas repellit inordinata passionem. Ostendit ad tria. Primo quod est ostendit ad superbum que est inordinatus appetitus propter excellentie. Tunc autem inordinate sum excellentiam appetit quod non sufficit ei conteneri in eo gradu qui sibi est deo prestitus. Et ideo dicitur. Ecclesiastes 10. Initium superbiae hominis apostatare a deo. Quod quidem est dum homo non vult contineri sub regula ordinantis diuine. Et hoc repugnat caritati. qua quis super omnia deum diligat. Coll. 2. Instat sensu carnis sue et non tenet caput secundum. Necesse autem superbia inflationi comparatur. Nam id quod inflatur non habet solidam magnitudinem sed apparentem. ita superbi evidentur quidem esse sibi magnitudinem verae magnitudine careant que non potest esse absque ordine diuino. Sap. 4. Distrumper illos inflatos sine occasione. Est autem principalis superbia filia ambitio per quam aliquis querit preesse. quam etiam caritas excludit que prius proximus eligit ministrare secundum illud. Sal. 5. Per caritatem spiritus servire inuicem. Et ideo subdit. Non est ambitiose id est factum hominem ambitionem virare. Ecclesiastes 7. Hoc querere ab homine ducatus negare regere cathedram honoris. Secundo ostendit quomodo caritas excludit inordinationem cupiditatis cum dicitur. Non querit que sua sunt. ut intelligatur cum precisione id est neglectus bonis aliorum. nam qui diligit alios sicut seipsum bona aliorum querit sicut et sui ipsius. Unde et supra. 10. apostolus dixit. Non querens quod mibi utile est sed quod meum est ut salutem fiant. Cetera quod de quibusdam dicitur philippians 2. Omnes que sua sunt querunt non quod ibi Christus. Potest et alter intelligi. non querit que sua sunt id est non repetit ea que sunt sibi ablata. s. in iudicio cum scandalo quod magis amat salutem prius quam pecuniam. fin illud philippians 3. Vnde non querens sed regno fructu abundantem in iustitia vestra. Non tam qualiter intelligendum est. 3. 6. dicitur est. Tertio ostendit quod caritas excludat inordinationem irae dicens. Non irritatur id est non provocat ad iram. Est enim ira inordinata appetitus vindictae. Ad caritatem autem pertinet magis remittere offenditias quam supra modum aut inordinatae vindicare. fin illud Coll. 3. Donantes vobis misericordias. si quis aduersus aliquem habet querelam. Iac. pmo. In virtute iustitiae dei non opatur. Deinde cum dicitur. Non cogitat secundum quod per caritatem excluditur inordinationis electionis. Est autem electio ut dicitur in. 3. ethicae appetitus per consilium. Tunc ergo non per caritatem non ex passione quodam ex consilio rationis affectus ei per provocat ad malum. Caritas ergo primo quodam excludit queritatem consilii. et ideo dicitur. Non cogitat malum id est non promittit ex cogitare quod aliquis perficiat malum. Mich. 2. Ut qui cogitatis inutile et operamini malum in cubilis vestris. Isa. pmo. Auserte malum cogitationis vestrum ab oculis meis. Ne caritas non cogitat malum quod non promittit hoicem et varia suscipit et temeraria iactura cogitat malum de proprio. Mat. 9. Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris. Secundo caritas excludit inordinatum affectum malorum cum dicitur. Non gaudet super iniuriam. Plebs enim qui ex passione peccat cum quodam remoribus et dolore peccatum committit. sed ille qui peccat ex electione gaudet ex ipso quod peccatum committit secundum illud puer. 2. Qui letantur cum malefecerint et exultant in rebus pessimis. Hoc autem caritas impedit in affectu et amor summi boni cuius repugnat

In epistolam I ad Corinthios X

omne peccatum. **E**t dicit q̄ charitas non gaudet super iniq̄ta te sc̄z a primo cōmīsa q̄ntimo de ea luget in q̄tum contraria. **P**rimo q̄ salutē quam cupit. 2. **C**orin. 12. **N**e itez cū venero humilete me de? apud vos et lugeā multos ex his qui ante peccaverunt. **D**einde cum dicit. Congaudet autē tē ostendit quō charitas facit operari bonā. et p̄mo q̄tum ad p̄mū. **S**ed q̄tū ad deū ibi. **O**mnia credit tē. **Q**uātū ad p̄mū autē hō oq̄ bonū duplicit. **P**ro q̄dē gaudēdo de bonis eius. **E**t q̄tū ad hoc dicit. **C**ogaudet autē veritati sc̄z p̄mū. vel vite vel doctrine. vel iusticie ex eo q̄ p̄mū diligat sicut seipsum in secūda. **J**o. gauſus sum valde venientibus fratrib⁹ et testimoniū phibentib⁹ veritati tue sicut in charitate ambulas. **S**ecūdo in hoc q̄ homo mala p̄mū sustinet. p̄t decet. **E**t quantū ad hoc dicit. **O**mnia sustinet id ē abīcī turbationē sustinet oēs desectus p̄mū vel quecūq̄ aduersa. **A**o. 15. **D**ebemus nos firmiores imbecillitatis infirmoz sustinere. **S**al. 6. **A**ller alterius onera portate et sic adimblebitis legez xp̄i sc̄z charitatem. **D**einde cum dicit. **O**mnia credit. ostendit quō charitas faciat operari bonū in comparatiōe ad desectus. **Q**uidē si p̄cipue q̄ virtutes theologicas q̄ habent deum p̄ obiecto. **S**unt autē p̄ter charitate due virtutes theologicas ut infra dicet sc̄z fides et spes. **Q**uātū ḡ ad fidē dicit. **O**mnia credit sc̄z que diuinū tradunt. gen. 15. **C**redit abraam deo et reputat est ei ad iusticiā. **C**redere vero oīa que ab hoīe dicunt est leuitatis fm illud Ec. 11. **Q**ui cito credit leuis est corde. **Q**uātū autē ad spem/dicit. **O**mnia sperat q̄ sc̄z p̄mittunt ā deo Ec. 2. **Q**ui time tis deum sperate in eum. **E**t ne spes frangat p̄ dilationē subdit. **O**mnia sustinet id ē patienter expectat q̄ p̄mittūt ā deo q̄tū dilata fm illud Abachuc. 2. **S**i moēa fecerit expecta eum. p̄. **C**onforet co tuū et sustine dñm.

Lectio tertia.

Charitas nūq̄ excidit siue prophetie euacuabit. siue lingue cessabunt. siue scientia destruet. **E**x parte enī cognoscimus et ex parte p̄phetam. **L**ū autē venerit quod perfectuz est. euacuabit quod ex pte est. **L**ū essez paruul⁹: loq̄bar ut puul⁹ sapiebā ut puul⁹ cogitatā ut paruul⁹. **Q**ui autē factus sum vir: euacuauī q̄ erāt puuli. **P**ost q̄ aplū ostendit q̄ charitas excellit alia dona sp̄s sancti necessitate et fructuositate: hic ostendit excellentias charitatis ad alia dona q̄tū ad p̄manentia. **E**t circa hoc tria facit. **P**rimo pp̄nit differētiā charitatis ad alia dona sp̄s sancti: q̄tū ad p̄manentia. **S**ecundo p̄bat q̄d̄ dixerat ibi. **E**x pte est cognoscim⁹ tē. **T**ertio infert conclusiōem intentiam ibi. **N**ū autē manent tē. **C**irca p̄mū duo facit. **P**rimo pp̄nit p̄manentia charitatis. **S**ecundo cessationē aliorū donoz ibi. **S**iuē p̄betē tē. **D**icit ergo p̄mo. charitas nūq̄ excidit. **Q**ūdā male inrelligentes in etrōz ceciderit dientes et charitas semel hita nūq̄ potest amitti. cui videt̄ sonare q̄d̄ dicit. 1. **J**o. 3. **O**is q̄narus est ex deo peccatum non facit q̄mī semel ipsius in eo manet. sed huius dicti primo quidē sententia falsa est. **P**otest est enim aliquis charitatem habēta a charitate excidere per p̄mū fm illud apōc. 2. **C**haritatē tuā p̄mā reliquā. **M**ēmor esto itaq̄ unde excideris et age penitentiā. **E**t hoc iō est q̄ charitas recipit in alia hoīe fm modū ipsius. ut sc̄z possit ea vīl vel non vīl. **D**um vero ea vīl homo peccare non potest q̄ vīsus charitatis est dilectio dei sup̄ omnia. et ideo nihil restat p̄p̄ter q̄d̄ homo deum offendat et q̄ hunc modū intelligit verbū. **J**o. inductum sc̄d̄ predicta sens-

tentia non est fm intentionē ap̄lī q̄d̄ nō loquit̄ hic de celsatione donoz sp̄ualium q̄ peccatum mortale. **I**z potius de celsatione donoz sp̄ualium que p̄tinent ad hanc vitā p̄ gloriam superuenientē. **A**nde sensus ap̄lī ē. **C**haritas nūq̄ excidit. q̄ sc̄z sicut est in statu vie ita permanebit in statu patrī cū augmēto fm illū **E**sa. 31. **D**icit dñs cuius ignis est in lyō sc̄z in ecclēsia militante et caminus eius in berasalem id ē in pace celestis patrie. **D**einde cum dicit. **S**iuē p̄phetic tē. pp̄nit cessationē aliorū donoz sp̄ualiū et specialiter eoz que p̄cipua videntur. **P**rimo q̄tū ad prophetiā dicit. **S**iuē prophetie euacuabit id est cessabunt quia sc̄z in futura gloria prophetia locum non habebit ppter duo. **P**rimo quidē quia prophetia respicit futurū status autē ille nō expectabit aliquid in futurū: sed erit finale complementuz omnīū eorum que ante fuerant p̄phētata. **A**nde in p̄. dicit. **H**ic audiuim⁹ sc̄z ḡ p̄phētatas ita et vidim⁹ p̄fessionalier in ciuitate domini virtutum. **S**ecundo q̄ prophetia est cum cognitione figura et enigmatica que cessabit in patria. **A**nde dicit numeri 12. **S**i quis fuerit inter vos prophetā domini per somniū aut in visione apparebo ei vel per somnum loquer ad ilium. **E**t **O**see. 12. In manib⁹ p̄phētaz assimilatus sum. **S**ed q̄tū ad donū linguaz dicit. **S**iuē lingue cessabit. qd̄ quidē non est intelligendū q̄tū ad ipsa membra corporeae que lingue dicuntur. ut dicitur infra. 15. **M**ortui resurgent incorp̄ti id est abīcī diminutione membrorum. **W**eop autē intelligendū est q̄tū ad vsū lingue corporee. **E**st em̄ futura in patria laus vocalis fm illud p̄. **R**ultationes dei in gutture eorum ut glo. ibidē exponit. **E**st ergo intelligendū q̄tū ad donūm linguaz quo sc̄z aliquis in primitiū ecclēsia linguis variis loquebāt ut dicitur act. 2. **I**n futura est gloria quilibet lingua intellegit. **A**nde non erit necessariū varijs inquis loqui. **N**az etiam p̄mordio generis humani ut dicit **S**en. 11. **V**anis erat sermo et vnum labium ossib⁹. qd̄ multo magis erit in ultimo statu in quo erit vñitas consumata. **T**ertio q̄tū ad scientiam subdit. **S**iuē sc̄ia destruet. **E**x quo quidā accepere voluerūt q̄ sc̄ia acq̄sita totalit̄ p̄dit cū corpore. **A**d cuius veritatis inquisitionē p̄siderare oportet q̄ duplex et vis cognitiva sc̄z vis sensitiva et vis intellectiva. **I**nt̄ q̄s est differentia. q̄ vis sensitiva est actus organi corporalis et ideo necesse est q̄ definat corpore corrupto. vis autē intellectiva non est actus alius organi corporis ut p̄bat in tertio de alia. et ideo necesse est q̄ maneat corpore corrupto. **S**i ergo aliquid sciētē acquireat cōseruet in parte anime intellective necesse est q̄ id permaneat post mortem. **M**undā ergo posuerunt q̄ species intelligibiles nō conseruant in intellectu possibili nisi dñs intelligit. **C**onseruant autē species fantasmata in potētiā aīe sensitiva puta i memorativa et imaginativa. Ita sc̄z q̄ semp̄ intellect⁹ possibilis quādō de nouo vult intelligere etiam que prius intellect⁹ indiger abstrahere a fantasmib⁹ p̄ lumen intellect⁹ agētis. **E**t fm hoc p̄sequēs ē q̄ sc̄ia hic acq̄sita nō remaneat post mortem. **S**ed hec positio ē p̄mo q̄dē p̄tra rōem. **V**anis festū est em̄ q̄ sp̄es intelligibiles i intellectu possibili recipiunt ad min⁹ dū actu intelligit. **S**ed autē recipit i alt̄ ē in eo q̄ modū recipiētis. **S**ed q̄ subtilitātē intellect⁹ possibilis immutabilis et fixa. **S**equens ē q̄ sp̄es intelligibiles remaneant i eo immobili. **S**ed et p̄tra auct̄es aristotelis 1. 3. d̄ alia q̄ dicit et cū intellect⁹ possibilis ē sciēs vñq̄dōs tūc etiātē intelligens in potentia. **E**t sic pater q̄ h̄z sp̄es intelligibiles p̄ quas dicitur sciēs et tamē adhuc est in potentia ad intelligendū in actu. ita sp̄es intelligibiles sunt in intellectu possibili. etiam q̄mī non intelligit actu. **A**nde etiam ibidē p̄bus dicit q̄ alia intellectua est loc⁹ speciez. q̄. s. i. ea cōseruant sp̄es intelligibiles. **I**ndiger in i hac vita cō-

Explanatio sancti Thome

uertere se ad fantasmata. ad hoc q̄ actu intelligat non solum ut abstrahat species a fantasmatis. sed etiam ut species habitas fantasmatis applicet cuius signū est q̄ leso organo virtutis imaginatiue vel etiam memoratiue nō solum impedit homo ab acquisitione noue scientie: sed etiam ab usu scientie prius habite. Sic ergo remanet scientia in anima post corporis morte q̄tu ad species intelligibiles. non aut quantū ad inspectionē fantasmatis qua anima separata non indigebit: habet ētē et operationē absq; corporis communio. Et sīm hoc aplius hic dicit q̄ scientia destruet se ētē conversionē ad fantasmata. Unde et Isa. 29. dicit. Peribit sapientia a sapientib⁹ et intellectus prudētum eius abscondebitur. Deinde cum dicit. Ex parte enī cognoscimus. p̄bat q̄ dixerat. Et p̄mo inducit p̄batib⁹ Secundo manifestat ea q̄ in p̄batione continent ibi. Cū esset parvulus t̄c. Inducit ḡ p̄mo ad p̄bandū p̄positum talem rationē. Adueniēt p̄fecto cessat imperfecti. Id do na alia preter caritatem habent imperfecti. ergo cessabunt s̄gueniente perfectione glorie. Primo ḡ p̄ponit minorem p̄positionem quo ad imperfectiōnē scientie cum dicit. Ex pte em̄ cognoscim⁹ id est imperfecte. Nā p̄s habet rationem perfecti. Et hoc precipue verificat q̄tum ad cognitionem dei sīm illud Job. 36. Ecce deus magnus vices scientiā nostrā. Et. 26. Ecce hec ex parte dicta sunt vias rum eius. Proponit etiāz imperfectiōnē p̄phetie cū subdit. Et ex parte id ē imperfecte p̄pheta. Et em̄ p̄phe tia cognitioni cum imperfectiōne vt dictū est. Tacer autē de dono linguarū q̄d est imperfectiō bis duob⁹ vt infra. 14. patet. Secundo ponit maiorē dicens. Cum autē vene rit quod p̄fectum est id est p̄fectio glorio euacuabit q̄d ex parte est id est omnia imperfectio tollet. De qua perfectio nē dicit. 1. Pe. vltimo. Modicū passus ipse p̄ficer. Sed sīm hoc videat etiam caritas euacuet q̄ futurā gloriā. q̄ ipsa est imperfecta in statu vie p̄ coparationē ad statu p̄z trī. Dicendū ergo q̄ imperfectio dupliciter se habet ad id q̄d dicit imperfectiō. Quandoq̄ em̄ est de ratione eius. q̄nq̄ vero non. sed accidit ei sicut imperfectio est de ratione pueri. non aut de ratione hominis. Et ideo adveniente p̄fecta erat cessat quidē puerita. sed humanitas sit p̄fecta. Imperfectio est ergo de ratione scientie. p̄t hīc de deo habet inquantū sc̄z cognoscit ex sensibiliib⁹ et similiter de ratione p̄phetae inq̄tū est cognitio figuralis. et in futurū tēdens. non est aut de ratione charitatis ad quā cognitū bo num diligenter p̄metit. et ideo s̄gueniente p̄fectione glorie cessat p̄pheta et scientia. charitas autē non cessat sed magis p̄fici q̄ quanto p̄fectius cognoscit deus tanto etiam p̄fectius amabit. Deinde cum dicit. Cū esset parvulus t̄c. manifestat ea que p̄missa sunt. Et p̄mo manifestat maiorē sc̄z q̄ veniēt p̄fecto cessat imperfectiō. Secundo ma nifestat minorē sc̄z et scientia et p̄pheta sunt imperfecta ibi. Idemus nunc t̄c. Ostendit autē p̄mū p̄ similitudinē p̄feci et imperfectiōq̄ inquantū ētate corporali. Unde et primo describit imperfectiō etatis corporali dicens. Cū esset p̄vulus sc̄z ētate: loquebat ut p̄vulus id ē. p̄t congruit p̄vulo sc̄z balbutiendo. Unde ppter naturale defectū locutionis q̄ est in p̄vulis cōmendat̄ sapientia. sap. 10. Q̄ lin guas infantilium fecit disertatas et ut p̄vulus loquit̄ q̄ vana loquit̄ p̄s. Cāna locuti sunt vñusquis ad proximū suum Quantū vero ad iudicium subdit. Sapientā ut p̄vuli. i. approbabā vel reprobabā aliq̄ stulte ut faciunt p̄vuli. qui quandoq̄ p̄ciosa contemnunt et villa appetit ut dicitur puer. 1. Asq̄quo p̄vuli diligitis infantia et stulti ea que sunt sibi noxia cupiēt. Sapientū ḡ ut p̄vuli qui sp̄nib⁹ contemptis terrenis inherent. de quib⁹ dicit phil. 3. Glo ria in confusione eoz qui terrena sapiunt. Quantū autē ad rationis discursum dicit. Logitabā ut p̄vulus id ē aliqua

vana. Unde t̄ in p̄s. dicit. Dns scit cogitationes homini q̄m vane sunt. Et videt aplius ordine p̄eposto hec tria ponere. Nam locutio p̄rexit iudicium sapientie. iudicium vero presupponit cogitationes rōnis. Et hoc satis cōgruit imperfectioni puerili in qua est locutio sine iudicio t̄ iudicium sine deliberatione. Pōtest autē referri q̄d dicit. Los quebar ut parvulus ad donū linguaꝝ cum dicit. Sapiebam ut parvulū ad donū p̄pheta. q̄ autē subdit cogitabā vi p̄vulus ad donū scientie. Secundo ponit id q̄d p̄tneat ad p̄fectionē etatis dicens. Quādo autē factus sum vir id est q̄n pueni ad p̄fectam et virilē etatē euacuauit id ē abieci ea que erat p̄vulū q̄d ut dicit Isa. 65. Puer centum annōz moret. et peccator centum annōz maledict⁹ erit. Et est attendendū q̄ aplius hic compat̄ statum p̄sentē p̄ueritie ppter imperfectionē. statū autē future glorie ppter p̄fessionē virili etati.

Lectio quarta.

Dudemus nunc p̄ speculū in enigma vte: tūc autē facie ad facie. Nūc cognoscō ex parte: tūc autē cognoscā sicut et cognitus sum. Nūc autē manet fides. spes charitas tria hec. Maior autem horum est charitas. Hic loquit̄ de visione que est cognitionē dei. Unde oīa p̄cedentia dona euacuāda sunt intelligenda sīm q̄ ordinātur ad cognitionē dei. Circa hoc duo facit. Primo em̄ p̄bat id q̄d intendit in generali. Secundo in speciali de seipso ibi. Nūc cognoscō t̄c. Dicit ergo dixi q̄ ex parte cognitionē dei sīm illud Job. 36. Ecce hec ex parte dicta sunt vias rum eius. Proponit etiāz imperfectiōnē p̄phetae cū subdit. Et ex parte id ē imperfecte p̄pheta. Et em̄ p̄pheta cognitioni cum imperfectiōne vt dictū est. Tacer autē de dono linguarū q̄d est imperfectiō bis duob⁹ vt infra. 14. patet. Secundo ponit maiorē dicens. Cum autē veniret quod p̄fectum est id est p̄fectio glorio euacuabit q̄d ex parte est id est omnia imperfectio tollet. De qua perfectio nē dicit. 1. Pe. vltimo. Modicū passus ipse p̄ficer. Sed sīm hoc videat etiam caritas euacuet q̄ futurā gloriā. q̄ ipsa est imperfecta in statu vie p̄ coparationē ad statu p̄z trī. Dicendū ergo q̄ imperfectio dupliciter se habet ad id q̄d dicit imperfectiō. Quandoq̄ em̄ est de ratione eius. q̄nq̄ vero non. sed accidit ei sicut imperfectio est de ratione pueri. non aut de ratione hominis. Et ideo adveniente p̄fecta erat cessat quidē puerita. sed humanitas sit p̄fecta. Imperfectio est ergo de ratione scientie. p̄t hīc de deo habet inquantū sc̄z cognoscit ex sensibiliib⁹ et similiter de ratione p̄phetae inq̄tū est cognitio figuralis. et in futurū tēdens. non est aut de ratione charitatis ad quā cognitū bo num diligenter p̄metit. et ideo s̄gueniente p̄fectione glorie cessat p̄pheta et scientia. charitas autē non cessat sed magis p̄fici q̄ quanto p̄fectius cognoscit deus tanto etiam p̄fectius amabit. Deinde cum dicit. Cū esset parvulus t̄c. manifestat ea que p̄missa sunt. Et p̄mo manifestat maiorē sc̄z q̄ veniēt p̄fecto cessat imperfectiō. Secundo ma nifestat minorē sc̄z et scientia et p̄pheta sunt imperfecta ibi. Idemus nunc t̄c. Ostendit autē p̄mū p̄ similitudinē p̄feci et imperfectiōq̄ inquantū ētate corporali. Unde et primo describit imperfectiō etatis corporali dicens. Cū esset p̄vulus sc̄z ētate: loquebat ut p̄vulus id ē. p̄t congruit p̄vulo sc̄z balbutiendo. Unde ppter naturale defectū locutionis q̄ est in p̄vulis cōmendat̄ sapientia. sap. 10. Q̄ lin guas infantilium fecit disertatas et ut p̄vulus loquit̄ q̄ vana loquit̄ p̄s. Cāna locuti sunt vñusquis ad proximū suum Quantū vero ad iudicium subdit. Sapientā ut p̄vuli. i. approbabā vel reprobabā aliq̄ stulte ut faciunt p̄vuli. qui quandoq̄ p̄ciosa contemnunt et villa appetit ut dicitur puer. 1. Asq̄quo p̄vuli diligitis infantia et stulti ea que sunt sibi noxia cupiēt. Sapientū ḡ ut p̄vuli qui sp̄nib⁹ contemptis terrenis inherent. de quib⁹ dicit phil. 3. Glo ria in confusione eoz qui terrena sapiunt. Quantū autē ad rationis discursum dicit. Logitabā ut p̄vulus id ē aliqua

in epistolam I ad Corinthios XIII

sibilia sunt nobis' oculta. videm⁹ in enigmate. **N**el aliter
videm⁹ nunc p speculum. s. p rōem nostrā tunc ly. p.
designat virtutē tantū. **Q**uasi dicat videm⁹ p speculū. i.
virtute anime nostre. **C**urca scdm vero sciendū est q̄ de⁹
fm q̄ deus non habet facē. **I**deo hoc q̄ dicit. **F**acie ad
faciem methaphorice dicit. **C**uz enī videm⁹ aliqd in spe-
culo non videm⁹ ipsaz rem. sed similitudē eius. sed q̄n vi-
dem⁹ aliquid fm faciem tunc videm⁹ ipsam rem sicut ē.
Ideo nihil aliud vult. dicere aplus cum dicit videbimus
in patria facie ad faciem q̄ p videbimus ipsaz dei essentiā
1. Jo. 3. **V**idebimus eum sicuti est rc. **S**3 contra est q̄ gen.
32. dicit. **V**idi dñm facie ad faciem rc. **S**ed constat q̄ nū
non vidit essentiam dei. ergo videre facie ad faciez nō est
videre essentiam dei. **A**nno. dicens ē q̄ illa visio fuit ima-
ginaria. visio aut̄ imaginaria est quidq̄ gradus altior. s. vi-
dere illud q̄d appetit in ipsa imagine in qua appetit ali⁹
gradus infinitus sez audire tñi verba. **A**nde Jacob ut insi-
nuaret excellentiā visionis imaginaria sibi ofense dicit.
Vidi dñm facie ad faciem. i. vidi dñm imaginaria appa-
rentem in sua imagine t. non p essentiā suo. **S**ic em̄ nō
fuerit visus imaginaria. **H**ed tñ quidā dicunt q̄ in pria
ipsa diuina essentia videbit p similitudinē creatoz. **S**3 hoc
est omnino fallum t impossibile. q̄ nunq̄ potest aliqd per
essentiam cognosci p similitudinē q̄ non cōueniat cum re
illa in specie. **L**apis enim nō potest cognosci sicut illud q̄d
est nisi per sp̄m lapidis que est in anima. **N**ulla em̄ simili-
tudo dicit in cognitionē essentie aliquoz rei sicut differat a
re illa fm speciem. t multo minus si differat fm gen⁹. **R**ō
em̄ p sp̄m equi vel albedinis p̄ cognosci essentia hōis.
t multominus essentia angelī. **M**ulto ḡ minus p aliquaz
speciem creatoz quecūq̄ sit illa potest videri diuina essen-
tia. cum ab essentia diuina plus distet quecūq̄ species cre-
ata in anima. q̄ species equi vel albedinis ab essentia an-
geli. **A**nde ponere q̄ deus videat solum p similitudinez
leu p quandā resplendentia claritatis sue est ponere diuina
essentia non videri. **E**t pterea cuz alia sit quedā similitu-
do dei visio illa nō magis esset specularis t. enigmatica q̄
est in via q̄ visio clara t aperta q̄ reproposita sanctoz i glo-
ria t in q̄ erit beatitudo nostra. **U**n Aug. dicit hic in glo-
sa q̄ visio dei q̄ est p similitudinē ppter ad visionē specu-
li t enigmatis. **S**equereb̄ etiaz q̄ beatitudo hōis ultima
est in alio q̄ in ipso deo q̄ est alienum a fide. **N**aturale
quam hōis desideria q̄d est punientē ad p̄mā rerum cau-
sam t cognoscendi ipsam p seipsum esset inane. **S**equi-
tur. **M**unc cognosco expte tē. hic illud q̄d pbaurit in ges-
nerali p̄hat in speciali de cognitione suisplūs dicens. **N**ec
id est in p̄fici vita ego paulus cognosco expte id t obcler-
te t imperfecte. tunc aut̄ sez in patria ut cognoscas sicut
cognitus sum id t sicut deus cognovit essentiam mea ita
deum cognoscam p essentiā. ita q̄ ly. sicut. non importat
hic equalitate cognitionis sed similitudinē tñi. **C**onse-
quenter infert principale conclusionem cum dicit: **N**unc
aut̄ manent tē. **C**aifa aut̄ quare non facit mentionē de oī
bus donis. sed istis trib⁹ tñi est: q̄ hec tria coiungit deo
alia aut̄ n̄ cōiungit deo n̄ mediātib⁹ istis. **A**lia etiā dona
sunt quedā disponēta ad gignēdū ista tria i cordib⁹ hōim.
Un t soli ista tria sez fides sp̄s t caritas dicunt̄. **T**utes
theologice q̄ h̄nt immediate deū p obiecto. **S**ed cu dona
sunt ad p̄ficiendū vel affectū vel intellectū t caritas p̄fici-
at affectum: fides intellectum. non videt q̄ sp̄s sit neces-
saria sed sufficiens. **A**d hoc sciendū q̄ amor est quedaz vis-
vintia t oīs amor in unione quadā cōsistit. **A**nde t fm
diuersas. yniōes diuersae species amicitia a philosopho di-
scinguunt̄. **M**os aut̄ habemus duplēcē coniunctionem
cum deo. **U**na est quantū ad bona nature que hic p̄cipia-
nus ab ipso. **A**lia q̄tū ad beatitudinē inquantū nos hic

sumus participes p gratiā superne felicitatis fm q̄ hic ē
possibile. Speramus etiam ad pfectam consecutionē illi⁹
eterne beatitudinis puenire t fieri clues celestis hierusa-
lem. **E**t fm primā cōmunicationē ad deuz est amicitia na-
turalis. fm quā vnumquodq̄ fm q̄ est deum p causam
primā t summū bonum appetit t desiderat ut finem suuz
Scđm vero cōmunicationē secundā est amor charitatis: q̄
solum creatura intellectualis deuz diligit. **Q**uia vero n̄
nihil potest amari nisi sit cognitum. ideo ad amoē charita-
tis exigit primo cognitio dei. **E**t q̄ hoc est supra naturā p
mo exigit fides que est non apparenti. **S**ecundā aene homo
desirat vel aberret exigit sp̄s p̄ quam tendat in illum si
nem sicut ad se primit t de his tribus vñct̄ eccl. 2. **Q**ui ti-
meris deum credite in illum. q̄tū ad fidē. qui timet̄ deum
sperate in illum. q̄tū ad sp̄m. q̄ timeris deum. diligite
eum. q̄tū ad charitatem. Ita ergo tria manent nūc. **I**3 ca-
ritas maior est omni⁹. p̄pt ea q̄ dicta sunt supra.

Incepit capitulū decimūquarū.

Ecclamini charitatem emulamini
spiritualia: magis aut̄ vt ppheteſ
Qui enim loquit̄ lingua: nō ho-
minib⁹ loquit̄: sed deo. **N**emo em̄
audit. Sp̄s aut̄ loquit̄ misteria. **M**am qui
pphetat: hominib⁹ loquit̄ ad edificationem
t exhortationē t consolationez. **Q**ui loquit̄
lingua semetipsum edificat. qui aut̄ pphe-
tat ecclesiam dei edificat.

Posita excellentia charitatis ad alia dona: hic conse-
queretur aplus cōparat alia dona ad in uicē: offidens excellentiā
pphetie ad donū linguaz. **E**t circa hoc duo facit. **P**ro
ostendit excellentiā pphetie ad donum linguaz. **S**eo
quō sit vtendum dono linguaz t pphetie ibi. **Q**uid ergo
ē frātres tē. **C**irca p̄mū duo facit. **P**rimo ostendit q̄ dos-
num pphetie est excellentiā q̄ donū linguarū rōnibus
sumptis ex p̄e infidelium. **S**econdo ex parte fideliū ibi.
Frātres mei tē. **P**rima pars diuidit̄ in duas. **P**ro ostendit q̄ donū pphetie est excellentiā dono linguarū q̄tū
ad vñsum eorum in exhortationib⁹ seu predicationib⁹. **S**e
cundo q̄tū ad vñsum linguaz q̄ est in orando. **A**d hec enim
duo ē vñsum lingue ibi. **E**t ideo loquit̄ tē. **C**irca p̄mū duo
facit. **P**rimo em̄ p̄mittit vñū p q̄d continuat se ad sequen-
tia. t hoc ē q̄ dicit. dictum est q̄ charitas oīa dona excelsa
lit. **S**i ergo ita ē secundā sez viribus charitatē que est dul-
ce t salubre vinculū mentiu. 1. **P**e. 4. **A**nte omnia chari-
tatez tē. **C**ol. 3. **S**up omnia aut̄ charitatē habete tē. **S**ed
subdit illud p quod continuat se ad sequentia. **E**t hoc est
q̄d dicit. **E**mulamini tē. **Q**uasi dicat. licet caritas sit ma-
ior omniib⁹ donis tī alia non sunt contemnda. **S**ed
emulamini id t̄ feruenter ametis sp̄hialia dona sp̄üssancē
1. **P**e. 3. **Q**uid ē q̄d vobis noceat tē. **L**icz aut̄ emulatio
q̄nq̄ sumat p feruenter dilectione: qñc p inuidia: tñ non
est equivoatio. In vñum procedit ab alio. **Z**elari em̄ et
emulati designat feruenter amoē aliquins ret. **O**tingit
aut̄ q̄ res amata ita diligēt feruenter ab aliquo q̄ nō pati-
tur ibi confortē sed ipse vult eam solus t singulariter. **E**t
iste est zelus q̄ fm quidā est amor intensus non patiens
confortiū in amore. **D**oc̄t̄ non contingit in sp̄hialibus q̄
possunt pfectissime a multis p̄cipari: sed soluz in illis q̄
non possunt a multis p̄cipari. **A**nde in charitate nō ē
huiusmodi zelus nō patiens cōsortiū in amore sed tantū
in corporalib⁹ in q̄bus puenit q̄ si aliquis habet illud q̄d
ipse zelar doleat. t ex hoc confurgit emulatio que est ar-
dia. sicut si ego amo dignitatem seu diuitias volco q̄ aliq̄s